1767
X 3

ԴՐՕՇԱԿ

1891 ԹՌՈՒՑԻԿ ԹԵՐԹ № 2

Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, հաստատելով այս թերթը, յայտնում է, որ սա կը լինի ապագայում նա կ'ունենայ օրգանը «Դրօշակ» անունով, ուր, ի միջի այլոց, կը պարփակուի դաշնակցութեան ծրագիրը:

Կռիւը սկսուած է

Կռիւ ազատութեան համար, կռիւ գոյութեան համար:

Մի կողմից դարերով տանջված հայ ժողովուրդը, միւս կողմից, ոտից գլուխ սպառազինված, քայքայվող թուրք կառավարութիւնը,-ահա կռուողները:

Սարսափելի կռիւը այժմեանից յուսահատեցնում է թերահաւատներին: Նրանք հարցնում են. «Ինչ կարող է անել հայը. ոչ թնդանօթ ունի, ոչ զօրք, ոչ պաշտպան»:

Սխալուող թերահաւատութիւն: Ժողովրդական կռւի ժամանակ թնդանօթը-ժողովրդի զգացմունքն է, զօրքը-ինքը ժողովուրդը, պաշտպանները-ժողովրդի միութիւնը:

Երբ ժողովուրդը միացած է և պատրաստ կռւելու, ոգևորված միևնոյն վեհ զգացմունքով,-այն ժամ ոչինչ չարժէ ոչ թշնամու զօրաբանակը, ոչ թնդանօթը, և ոչ օտարի պաշտպանութիւնը:

Ապստամբուած ժողովուրդը առասպելական Նոթգալխանի վիշապ է: Կը կտրես նրա մի գլուխը, տեղը կը բուսնի երկուսը: Ժողովրդական ազատութիւն ճնշելը՝ հրդեհ հանգցնել չէ: Եթէ ճնշես ապստամբութիւնը մի տեղ, նա կը պայթի մի ուրիշ տեղ: Իսկ երկրորդ օրը՝ թէ այստեղ և թէ այնտեղ: Ահա թէ ինչու այդ շարժումը յուսատու է մեզ համար, վտանգաւոր թշնամու համար:

Հայ ժողովուրդը սկսել է մի մեծ, սուրբ կռիւ: Այդ կռւի մէջ մտնում է ամբողջ ազգը: Թշնամին պատրաստվել է: Մի կողմից ճնշումն է սաստկանում, իսկ միւս կողմից՝ ժողովրդի դիմադրութեան ոգին: Ահա փաստերը:

—Թուրքաց կառավարութիւնը չուզելով հայերի պաշտպանները, նա շարունակ խուզարկում, ճնշում, աքսորում և նեղում է ամեն մի հայի: Պոլսից սկսած մինչև Վան, Բագուից մինչև Թաւրիզ հեղեղել է իր լրտեսներով. լրտեսներ հայ հոգևորականի շորերով, լրտեսներ բանտերում հայ քաղաքական յանցաւորների դիմակի տակ: Նա դիմում է քրդերին և թուրքերին հայերի շարժումը ամատախել անելու համար: Նա աքսորում է [illegible]-նին, գժուարացնում է ամէն մի ստորաքրպատակի համար թուրքերի մասին: Նա զօրով սանձում է հայերին ընդդիմակական ուղղութեան ստորագրել: Նա պաշտպանների առաջ թէ օտար երկրներում և թէ հայերի մէջ: Յիշենք, օրինակ, այն լուրը, որին վկայում ենք հաստատ, թէ ինչ կառավարութիւնը համաձայն է իւր-

քէօյրեհետ յիշենք դաւաճան պատրիարքին, Պօլսոյ էֆէնդիների ուղերձը, Սամբէկ վարդապետի մատնութիւնը. Նոյնը լսում ենք և [illegible] գաւառի մէջ:

Սակայն չը նայելով այդ բոլոր անյաջող պայմաններին և թուրքաց կառավարութեան կողմից ստացուող ճնշումներին՝ շարժումը չի կանգնում և աւելի ու աւելի իր ակօսներ է ձգում հայ ժողովրդի մէջ, որի ոգևորութեան չափի մասին գաղափար են տալիս հետևեալ փաստերը:

— Վանում ընդհարումն է պատահել հայերի և թուրքերի մէջ: Մեզ գրում են, որ երկու կողմից մօտ 30 հոգի սպանվել են: Թուրք կառավարութիւնը սոսկում է այդ տեսակ ընդհարումներից, որովհետև կարծում է թէ դա ընդհանուր հայկական ապստամբութեան սկիզբն է:

— Մեր ներկայացուցիչները տեղեկացնում են մեզ, որ Մ[illegible]անում փորձ փորձեցին սպանել մի հայի, որ առաջ վարժապետ էր, և այժմ ոստիկան լինելով՝ ուզում է լրտեսութիւն անել: Մ[illegible]երը մահացու չէր: Մ[illegible]տրած է անպաշտպան թողնել նրան և նրա հետևորդներին:

—Մեզ հաղորդում են Կ. Պօլսից. «Կ[illegible]ացի հայերը, համայնները, կը պատրաստվին մի բողոք ներկայացնել Պատրիարքին, որ նա յետ առնէ իր հրաժարական, սպառնալով ընելով ազգային ժողովի [illegible] և պատիւը: Հարկ կայ Պատրիարքին յիշեցնելու Գում-Գափուի դէպքը, բայց որում, ինչպէս կը տեսնուի, նա թոյլ յիշողութիւն ունի»:

—Ժողովրդի հասարակ դասակարգից ամէն օր կամաւորներ են գալիս, որոնք հայրենիքի ազատութեան են ուզում ծառայել: Թէ ինչպէս է վերաբերվում ժողովուրդը դէպի այդ կամաւորները՝ գաղափար կարող է տալ հետևեալը: Ատրպատականի քաղաքներից մէկում մի կամաւորի թաղումն էր: Եկեղեցում ասեղ գցելու տեղ չը կար: Տէր Ներսէս եղբայրներից մէկը սկսեց ճառախօսել և արտասանեց հետևեալ խօսքերը. «Հանգուցեալը Հայաստանի ազատութեան կամաւոր զինուոր էր», ներկայ եղող բազմութեան ոգևորութիւնը սաստկացաւ: Դագաղը եկեղեցուց դուրս բերելիս ամենքը միմեանց ձեռք էին բռնում: Ժողովուրդը դագաղին հետևեց մինչև գերեզմանատունը: Երբ դագաղը պէտք է գերեզման իջեցնէին, մօտեցաւ մի երիտասարդ, որի որդին նոյնպէս կամաւոր էր եղած և մի ընդհարման ժամա-

...նակ սպանուած էր, խնդրեց որ իրեն թողլ տան իր [illegible] Կառավարը ի- [illegible] զօրքը գիւղամէն [illegible]։ Մեծ առաջարկից յորդոր Հանգուցեալի [illegible], մէջ առաջարկեց յարդել Հանգուցեալի յիշա- տակը և աշակերտները [illegible] ... Թուրքը [illegible] հաշիւներին յանդուգն [illegible] ... Հայոց Նուն [illegible] Ներկայ ենթեղները Հիւանդանոց ... տանելով և ... մի-մի բուռ Հող ... Հիւանդ Հանգուցեալ[illegible]։

— Հայաստանի մի գիւղում, [illegible] մի ամիս առաջ [illegible] կամաւորներ։ Գիւղացիները [illegible] էին մի խումբ կամաւորներ, ... Հայաստանի [illegible] ... ըստ իրենց [illegible] ... Մի չզաւոր ... և այնտեղ մի Թուրք ... [illegible] ... միայն որդու ... Այս անելով կինը ... միայն որդու [illegible] ... խեղճ[illegible]...

— Այնքան որ [illegible] լուրեր են Հասնում մեզ զանա- զան կողմերից։ Համ [illegible] ... Կանոնը և զէնք են առնում։ Յաճախ պատահում է որ կա- նայք [illegible] ... մանուկները [illegible] ... Աւետեաց երկար երկաթներին Հայ [illegible] ... Հայաստանի ազատա- [illegible] ... [illegible] Թիւրքիոյ [illegible] անկախութեան ... որոնք արդէն աշխարհի [illegible] ... դարձել...

— Մի Հայ կամաւոր Հետեւեալն է Հաղորդում «Մ.գիւ- ղի մէջ [illegible] Հանդիպեցինք։ Մեր Հետ [illegible] ... Մեծ եղբայրը [illegible] ... թէ [illegible] ... [illegible] ... Երկու եղբայրները [illegible] ... [illegible] ... [illegible] (վիճակ) [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... ձայնով [illegible] մեր կամաւորներին։

— Հայաստանի զանազան կողմերից «Դաշնակցու- թեան» գործակալները ուղարկում լուրեր են Հաղորդում։ [illegible] ... պրոպագանդական [illegible] ... մեծ Համակրութեամբ են ընդունվում։ [illegible] ... Կազմակերպութեան գործը [illegible] ... Շատ տեղեր արդէն կազ- մակերպված ... [illegible] ... Շատերը փողով են գնում։

— Հայաստանի մի գիւղում, [illegible] ... «Դաշնակցութեան» գործակալներից մէկը [illegible] ... Հետեւեալ փաստը ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible]...

— Դեկտեմբերի 22-ին, Սուլթանի [illegible] ... մի տարօրինակ սպանութիւն։ Սպանուած է Հայ ... կենդանի վարդապետ ... Երուսաղէմի։ Սպանողը ան- [illegible] ... վարդապետի [illegible] ... մի փոքր [illegible] է Հայոց [illegible] Հետ և [illegible] ... վարդապետի [illegible] ... Այս է [illegible] ... Պարսից կառավարութիւնը [illegible] ... Սարդարի մէջ [illegible] ... վարդապետը [illegible] երկու երեք ամսից։

— Երուսաղէմի [illegible] ... և Հայոց [illegible] ... Համար, Թիւրքաց պատրիարքի [illegible] ... կառավարութիւնը [illegible] ... «Սուլթանը ներումն շնոր- հեց [illegible] ... քաղաքական Հայ բանտարկեալներին։ Երբ այս լու- րը Տրապիզոն Հասաւ, [illegible] ... և Հայերը ուրախացած գոհացու- [illegible] ... Սուլթանի կեանքի [illegible] ... երկար [illegible] Համար։ Բայց այդ ուրախութիւնը [illegible] ... Կ.Պոլսից Հեռագիր ստացվեց [illegible] ... ներումն է շնոր- [illegible] ... բանտարկեալներին միայն։ Պէտք է Հասկանալ Կ.Պոլսի բանտարկեալների Համար, - բայց այդ [illegible] ... [illegible] ... Սակայն Պոլսում խմբուած [illegible] ... և [illegible] ... կառավարութեան [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... Հետեւեալ կերպով։

«[illegible]ական Մասնաժողով, Կ.Պոլիս.

Արժանապ. Հայր.

«Աշխարհութեամբ [illegible] ձեր [illegible] և [illegible] մի Հրապարակ [illegible] ձեր [illegible] Համար [illegible], թէ Սուլթանը շնորհ մը արած լինելու Համար [illegible] այն 87 Հայ երիտասարդներին որ արդէն ան- [illegible] ... Այս [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... Հայ- [illegible] ... Սուլթանը շնորհ արած ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... կառավարութիւնն [illegible] ... Հենդգապետ [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... մեր [illegible]։

[illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... Հայեր, [illegible] ... [illegible] ... [illegible] ... մեր [illegible] ... մեր [illegible]...

Ս[illegible] «Դաշնակցութեան» [illegible] Տպարան։